Magyar Épületgépészeti Koordinációs Szövetség – célkitűzések újragondolva

Dr. Barótfi István*

2017. március 29.-én tartotta a MÉgKSz tisztújító közgyűlését. A közgyűlésen *Zoltán Attila* beszámolt a szövetség 2016. évi munkájáról, pénzügyi helyzetéről, röviden ismertette a 2017. évi terveket és megköszönte a tagság eddigi támogatását. A szövetség vezetőségének lemondása után megválasztották az új elnököt, az elnökség és a számvizsgáló bizottság tagjait. A szövetség új elnökének *dr. Barótfi Istvánt* választották, aki megköszönte a bizalmat és röviden ismertette a szövetség jövőjével kapcsolatos elképzeléseit.

Elképzeléseinek lényege, hogy a szövetség céljainak újrafogalmazására van szükség és a koordináció helyett az épületgépészet elemző, értékelő, stratégia és ajánlatokat kidolgozó feladatait a szak- és tudományterület társadalmi, gazdasági, politikai, környezeti kapcsolódásaira és a műszaki fejlődés tendenciáinak értékelésével kell kialakítania. Ezzel valamennyi épületgépész szervezet és a kormányzat számára is előremutató, a jövő szempontjából hasznosítható munkát tud végezni. Az új elképzelések végleges megfogalmazását követően a szervezet működési szabályait is a tartalomhoz kell majd igazítani, beleértve az esetleges névváltoztatást is. Az elnök kifejezte a reményét, hogy az elképzelések valamennyi épületgépész szervezet számára perspektívát jelentenek és hozzájárulhatnak a hazai épületgépészet sikeres jövőjéhez.

Egy kis történelem

A rendszerváltás az élet minden területén változásokat eredményezett, melynek első látványos területe a politika, illetve a közigazgatás volt. Új szereplők, új szervezetek jelentek meg és a korábban volt megszokásokat új tevékenységek váltották fel. A folyamat békésen és viszonylag lassan zajlott, így a szakmai területeken késleltetve, észrevétlenül ment végbe. A műszaki értelmiség meghatározó társadalmi szervezete mellett kezdtek megjelenni más civil szervezetek és szakmai köztestületek, kamarák.

Az épületgépészet szakmai társadalmi szervezete akkor az Építéstudományi Egyesület (ÉTE) volt, amely az építőipar teljes spektrumában szakosztályokkal lefedte az elsősorban vezetői, mérnöki területeket ebben az iparágban. A rendszerváltást követően az ÉTE elnöke *dr. Meszléry Celesztin* volt (1991-ben alelnök, 1994 – 2004 között elnöke), aki az épületgépészet szakmailag elismert művelőjének és aktív közéleti szereplőjének számított. A MTESZ egyesületei a rendszerváltás előtt a szakmai élet fontos színterei voltak, mert itt találkozhatott az állami vezetés és a szakma. Az egyesületekben folyó aktivitás a kormányzati munkának gyakran kezdeményezője volt és lehetőséget nyújtott a közvetlen szakmai véleménycserére.

* elnök, Magyar Épületgépészeti Koordinációs Szövetség

Ezt a lehetőséget Meszléry Celesztin is jól érzékelte, de azt is, hogy ez a rendszerváltással alaposan megváltozott. Erről az időszakról egy újságban adott interjúban azt mondta: „*az ÉTE, ha nem is szerezte vissza korábbi befolyását, de lehetőséget kapott a törvénykezési, műszaki, jogi szabályozás folyamataiban a véleményalkotásra, folyamatosan erősítette társadalmi, erkölcsi, kormányzati elismertségét. Rengeteg olyan törvényt szavazott meg az országgyűlés, amelyeknél a mi véleményünket is figyelembe vették, például a közelmúltban a közbeszerzési törvény, építési törvény említhető. A gombamódra szaporodó szervezetek sorában nem tudtunk versenyre kelni a törvényi alapon létrehozottakkal, sokszor érdekvédelmi szervezetekkel sem, mert az építőipar nem állt ki, csak részben mögöttünk. Ez a helyzet javul, mert az új vezetés stratégiája is a koordináló szerep felé irányul.*”

Úgy gondolta, hogy az a kapcsolati tőke, amely munkássága során kialakult, nem veszhet el, és ennek hasznosítására szervezte meg és hozta létre a Magyar Épületgépészeti Koordinációs Szövetséget. Az új szervezet előnyének gondolta, hogy a kialakult sokszínű politikai képletben a személyes kapcsolatokat hatékonyan tudja kamatoztatni. A szövetség céljaként a szakterületen működő szervezetek munkájának összehangolásában, koordinálásában, a szakterületi és kormányzati kapcsolatban, a képviseletben látta a jövőt, az épületgépészet egészét jobbító tevékenységet.

A MÉgKSz működésében kezdetétől fogva – miközben a célul tűzött feladatait igyekezett megvalósítani – feszültségek voltak jelen. Személye a szakmai tevékenység értékét a mérnöki, elsősorban, vagy majdnem kizárólag a BME-n végzett épületgépészmérnökök körére szűkítette, és a kívül maradottak, a kirekesztettek nem azonosultak a szervezet tevékenységével. Pedig ez a kör az épületgépészeti felsőoktatásban végbement változások következtében jelentősen bővült: a pécsi, debreceni és gödöllői egyetemeken végzettek száma már nem volt elhanyagolható. Ilyenformán az épületgépészet szereplőinek egésze helyett csak egy részét képviselte.

A szövetség tevékenységében zavart okozott, hogy az általa képviseltek körében egyre jelentősebb szerepet kapott a MMK Épületgépészeti Tagozata. Ez annak ellenére gond volt, hogy a két szervezetben többségében ugyanazok a szakemberek végezték a munkát. A zavart elsősorban a szereposztás jelentette, ugyanis az MMK törvényileg kapott feladatai és jogosultsága részben vagy egészében a szövetség céljaiban is szerepeltek.

Idővel a szövetség működési körülményei is folyamatosan és lényegesen változtak. A változást a szövetségen belüli, de főként a külső feltételek okozták. A belső változást alapvetően a szervezet vezetőinek változása jelentette, és ez mindig valamiféle reményt jelentett a kívül maradottak számára. Az alapító elnök elhunytával az őt követő elnökök aktív és elkötelezett munkát végeztek, de a külső körülmények változása

következtében ez egyre nagyobb nehézségekbe ütközött. A korábbi személyes kapcsolatok elfogytak, a szakmai és kormányzati szereplők korosztálynyit változtak, és a kormányzat szakmapolitikai és irányítási módszere is egyre kevésbé igényelte a szövetség, általában a szakmai szervezetek véleményét, tanácsadó, segítő véleményt formáló közreműködését. Közben pedig szaporodtak a különböző ágazati szakmai szervezetek (egyesületek, szövetségek) és ezek térnyerése néha a gazdasági erőfölény, gyakran saját kapcsolatrendszerük következtében nőtt, önálló utat tudtak járni. A szövetség céljaiban megfogalmazottak tehát kiürültek, a szakterületen tevékenykedő szervezetek ellentéte élesedett, és senki sem tartott igényt a koordinációra. Ennek következménye a szövetség tagságának csökkenésére, működésének gazdasági alapjait is érintve új út keresését, a célok újrafogalmazását kényszerítette ki.

A szövetség célkitűzéseinek alapja

A szövetség céljainak újrafogalmazását az alapításhoz képest jelentősen megváltozott körülmények miatt alapjaiban kell átgondolni és az alapoktól kell elindulni.

Az egyén természetes magatartása, hogy munkáját eredményesnek, hasznosnak gondolja és ezt valamilyen módon visszaigazolva is lássa. Ezt leginkább az önálló tevékenység, az egyéni teljesítményre való törekvés biztosíthatja. Azonban még sikeres tevékenység és jó teljesítény esetén is hamarosan felmerül a hasonlók valamilyen kapcsolódása, szakmai és/vagy érdek szövetsége. Épületgépészek esetén is hasonló a történet: megjelennek a szövetségek. Ezeknek formái a szövetségek, egyesületek, kamarák, pl. ÉTE, MMK, MÉGSZ stb.

A szövetségek érdekek, célok, sorsok stb. mentén jönnek létre, de legtöbbjük általában leírható a szervezet tagjainak és a tevékenységük bemutatásával. A szervezetek az épületgépészet esetében is hasonló módon kezelhetők. Az épületgépészet területén tevékenykedők szakmai kategóriái lehetnek: szakmunkás, technikus, felsőfokú technikus, épületgépészmérnök, szaktanár stb. Ezek a végzettségek az épületgépészet egészét, vagy részterületeit foglalhatják magukba, tehát a szakmunkás lehet gázszerelő, vízvezeték szerelő stb. és a többi végzettség esetén is hasonlóan sokféle szakmai és képzési hely szerinti tagozódású lehet. Az épületgépészet területén a tevékenységek: a tervezés, kivitelezés, műszaki ellenőrzés, kereskedés, gyártás, karbantartás stb., amely során létrejön az épületgépész rendszer, illetve a tevékenységek ezek működését, karbantartását, felújítását biztosítják.

Egy épületgépészeti szervezet tehát az előzőekben leírtak szerint egy olyan kétdimenziós felületen egyértelműen megjeleníthető, amelynek egyik tengelyén a tevékenységet végzők (szakmunkás, mérnök, kereskedő stb.), míg a másik tengelyen a tevékenységek (tervezés, csőszerelés, forgalmazás stb.) vannak. Ezek a felületek értelemszerűen nagyon sokszínűek, mert egy egyéni épületgépész vállalkozó (pl. gázszerelő) esetén egy végzettség és egy tevékenység jelenik meg, míg egy nagy gazdasági szervezet esetén mind a szakmai végzettség, mind pedig a tevékenység akár teljes spektruma jelen van és kitölti a teljes felületet.

Ha ezeket a felületeket egymás fölött helyezzük el, a kétdimenziós felületekből egy háromdimenziós teret kapunk, ahol a harmadik dimenziót a szervezetek adják. Ez a háromdimenziós tér az épületgépészet. E térben zajlik minden, aminek eredményeként az életünk kényelmét, egészségét, higiéniáját, komfortját biztosító rendszerek elemeit előállítják, a rendszert kialakítják és működtetik. Az épületgépészet ebben a térben él, az ebben a térben szereplők azonos nyelvet beszélnek, megértik egymást, közel azonos értékrenddel és célokkal, gyakran egymás versenytársaiként, azonos vagy éppen ellentétes érdekek mentén békésen, vagy vitákkal terhelten.

Az így kialakított térben jól kirajzolódik a különböző területek átfedése az egyes szervezetek esetén. Vannak olyan tevékenységek, amelyek sok szervezetnél előfordulnak, de látszódnak a hiányok is, és ha ezeket még területi eloszlás szerint is megjelenítenék, még inkább kitűnnének a különböző anomáliák. Ha ehhez hozzávesszük még azt a képet, hogy a szervezetek sajátos érdekeit kifelé megjelenítve ugyanez a sokszínűség még fokozottabban jelenik meg, akkor ezek alapján értelmes célként merülhet fel a térben a megfelelő koordináció. A koordináció azonban csak közös akarat esetén valósulhat meg. Ha valaki nem akarja, hogy koordinálják, azt nem lehet, és miután az épületgépészeti szervezetek között az előzőekben leírtak miatt egyébként is ellentétek voltak, így ezt a tevékenységet értelmetlen célként kitűzni. A koordinációt a piaci viszonyok önmagukban lerendezik, minden szervezet saját maga lehetőségei és céljai szerint boldogul. A MÉgKSznek, amelynek egyik alapvető célja éppen ez a koordináció volt, be kellett látnia, hogy a koordinációt nem érdemes tovább erőltetnie, új utat kell keresnie, céljait újra meg kell fogalmaznia.

A szövetség céljai – újragondolva

Az előző fejezetben (a célkitűzések alapjai) bemutatott háromdimenziós tér alkalmas arra, hogy az új célkitűzést szemléletessé tegyük. Az épületgépészeti szervezetek a szakmai és érdekvédelmi tevékenységükkel, saját fenntartásukhoz szervezett vállalkozói tevékenységükkel lefedik az egész szakterületet, a meglévő szakmai szervezetek mellett hiányként jelentkező feladatok nem mutatkoznak, így ebben a térben működő szereplőkkel történő esetleges megegyezés, vagy kompromisszum sem jelent tartós és gondolati, gazdasági többletet nyújtó, tartalmas működési lehetőséget a szakterület számára. A MÉgKSz céljainak újragondolásánál tehát a lehetőségeket az épületgépészet terén kívülre célszerű helyezni.

A szakterület aktuális tennivalóihoz elegendő a szakma belső kapcsolatrendszerében a megoldások megkeresése, de ebben az esetben tulajdonképpen kényszerpályáról, gyakran tűzoltásról van szó. Egy időpillanatban a megoldandó probléma vagy feladat egy korábban hozott vagy nem hozott döntés következménye. Ahhoz, hogy egy időpontban döntési lehetőségünk legyen, ismerni kell a tendenciákat és azokat az összefüggéseket, amelyek a tendenciákat befolyásolják, meghatározzák.

Az épületgépészet jövője szempontjából a háromdimenziós tér és a körülötte levő világ viszonyait kell vizsgálni. A MÉgKSz tevékenységének új célkitűzése, hogy tevékenységét ne az épületgépészet háromdimenziós terében, hanem hangsúlyozottan a tér és a környezet közötti kapcsolatban fejtse ki. Azt kapcsolatot vizsgálja és építse ki, amelyik az épületgépészet és a gazdaság, a társadalom, a tudomány, a kormányzat, az élő világ és annak fenntarthatósága viszonyában a szakterületet érinti, jövőjére meghatározó hatással van.

Az épületgépészet jövője szempontjából meg kell erősíteni a társadalmi beágyazottságát és ehhez fel kell tárni a szakterület megítélését a civil és a kormányzati szféra részéről, elemezni és értékelni kell a tudomány eredményeinek, tendenciáinak hatását, az ebben rejlő lehetőségeket, és arra kell törekedni, hogy a szakterület ismertsége és elismerése növekedjék. Eddig az alapállás általában fordított volt, célként az fogalmazódott meg, hogy a szövetség a szakma hangja, ahelyett, hogy a szakma meghallotta volna a világ hangját. Tudomásul kell venni, hogy nem az épületgépészet határozza meg a jövőnket, hanem az épületgépészetnek kell alkalmazkodni a változó világ kihívásaihoz. A jelenlegi szakmai bezártságot fel kell váltani a nyitottságnak, a befogadásnak és az együttműködésnek. Ennek azonban nem az az útja, hogy gondolkodásunkat, szakmai ismereteinek próbáljuk más területekre ráerőltetni, hanem meg kell ismerni, hogy miként vélekednek a szakterületről, milyenek az elvárások és mi hogyan tudjuk ezt kielégíteni. Általánossá kell válni annak a szemléletnek, hogy nem az a fontos, hogy én kit ismerek, hanem az, hogy engem ismernek-e?

A szövetség újragondolt célkitűzése alapvetően az épületgépészet és a környező világ közötti viszonyok értékelése, elemzése, stratégia kidolgozása és egyfajta tükör állítása, amelyben a szakterület jól, reálisan látja magát, mozgásterét és tennivalóit. Ha ez a munka kellően szakszerű, számadatokkal, tudományos háttérrel alátámasztott, akkor ez kottaként szolgálhat a kormányzat törvényalkotó tevékenységéhez és a szakmai szervezetek és így az épületgépészet szakma különböző területein is a jövőbe mutató célok meghatározásához. Ezzel a tevékenységgel a szakterület elindulhat a végrehajtó, tűzoltó munkáktól az innováció irányába. Ezzel a tevékenységgel a szakmai szervezetek kikerülhetnek abból a megalázó jelenlegi gyakorlatból, hogy nem szakemberek törvényalkotási folyamatában formálisan véleményt formálhatnak, hanem az épületgépészeti szervezetek kezdeményezhetik és formálhatják a szakterület szabályozását. Ez azonban csak akkor reális lehetőség, ha a szakmai szervezetek előbbre járnak, mint a kormányzati szervek és több és körültekintőbb szakmai megalapozottsággal rendelkeznek. A MÉgKSz újragondolt célkitűzéseiben tehát az a lényeg, hogy ne a szakmát vigyük az épületgépészetből kifelé, hanem a világ társadalmi, gazdasági politikai és környezeti változásait közvetítsük az épületgépészetbe, az épületgépészet felé. Nem hagyhatjuk, hogy a szakterület mellett a világ elmenjen és mi csak állandóan kényszerkövető pozícióban, bezárkózottan egymást emésszük.

Fontos érzékelni, hogy a célkitűzésekben megfogalmazottak nem azt jelentik, hogy a szövetség konkrét törvénytervezeteket fog előkészíteni, vagy a szakterületen belül a különböző szakágak számára ajánlásokat a fejlesztésre, vagy innovációra, hanem azt, hogy az összefüggéseket igyekszik feltárni és ezzel hozzájárulni és elősegíteni az ilyen tevékenységeket. Az összefüggések feltárásában, bemutatásában általában a kapcsolatok kompetens közreműködőit, alapvetően tehát nem épületgépészeket kell megnyerni a munkához. Ilyen céloknál el kell felejteni azt a gyakorlatot, hogy épületgépészek írnak, vagy adnak tanácsot épületgépészeknek. A szövetség új célkitűzése: *nyitottan a világra*, hogy az épületgépészet annak aktív részesei lehessen, és ne hagyja, hogy szakmai bezártsága következtében a világ elmenjen mellette.

Aktuális feladatok

Miközben a szövetség céljai újra megfogalmazásra kerültek, lényeges szempont a működés folytonosságának a fenntartása. Ezt az a meggyőződés is erősíti, hogy az értékeket egy új gondolatért nem feltétlen kell elvetni, nem kell minden új gondolat esetén újra és elölről kezdeni mindent. A szövetség a múltban értéket hozott létre, volt olyan időszak, amikor progresszív volt, betöltötte az alapító elképzelése szerinti célját, de az ezirányú törekvés mára elfogyott, a cél kiürült és át kell alakítani. Ez az átalakítás sok munkával jár, de a szervezet tagjainak elvárása és a vezetés szakmai elkötelezettsége reményt keltő.

A feladatok között az új célokhoz új kapcsolatok, új támogatók megnyerése, a működési szabályok átalakítása mellett a korábban már elkezdett munkák folytatása, illetve a szövetség által kezdett, nevével összenőtt feladatok elvégzése fontos tennivaló. Ezek között talán az egyik legjelentősebb a Magyar Épületgépészek Napja megrendezése. Az elmúlt években ezzel kapcsolatban is nézetkülönbségek alakultak ki, de ezek korrekciója alapvető szándék.

A MÉN, a szakterület nagy seregszemléje *dr. Léderer András* ötlete alapján kezdődött, majd a MÉgKSz rendezésében az ezredforuló óta november utolsó hétvégéjén kerül sorra. A rendezvény célja a szakma képviselőinek találkozása és a közös ünneplés. A rendezvény eredeti elképzelései nem változtak, de a programja folyamatosan bővült. A szövetség új elképzelései szerint a rendezvénynek a szakma legszélesebb körűen értelmezett épületgépészeti rendezvényének kell lennie. Ez alatt azt értjük, hogy a szakma valamennyi művelője, a gyártótól a forgalmazókon keresztül a felsőfokú végzettségűek intézményi kötődésétől függetlenül találkozni tudjon, az ország bármely részéből is jöjjenek.

Természetesen nem szeretnénk figyelmen kívül hagyni azt a körülményt sem, hogy az épületgépészek találkozásának az országban Debrecenhez és Pécshez kötődően is vannak hagyományai, így ezt a rendezvényt egyúttal a budapesti egyetemi megjelenésnek is helyet adva kell lebonyolítani. A rendezvénynek tehát a kialakult hagyományokat követve az év legrangosabb és legszélesebb körű részvételre számító épületgépészeti ünnepének kell lennie, amely színvonalas, emlékezetes, maradandó találkozást jelentsen a résztvevők számára. Ennek érdekében bővült a 2017. évi MÉN rendezői köre, a MÉgKSz, MÉGSZ, MMK és a BME bevonásával, akik a feladatokat közösen vállalják, és tesznek meg mindent a siker érdekében. A rendezők a közeljövőben véglegesítik az ezévi elképzeléseket és a szervezők aktív munkájára számítva joggal remélhetjük a rendezvény sikeres megvalósulását.

A működés folytonosságának tartalmi kérdései mellett fontos feladat a likviditás biztosítása. Ennek legcélszerűbb módja az volna, ha a megváltozott célkitűzések ismeretében a szövetség taglétszámát növelni lehetne. Ehhez idő és szívósság kell, de főként a célok világos, ugyanakkor vonzó megfogalmazása és elfogadtatása a potenciális tagok körében. A nehézséget főként az jelenti, hogy a célok hitelességéhez ma még nincs megfogható igazolás, így marad a személyes meggyőzésem, eddigi életpályám és a kemény munka, de bízom benne, hogy az erőfeszítések eredményre vezetnek és ez az egész épületgépészet javára fog válni.